

Online testy na
www.psyhotesty.psyx.cz

EQ-TEST

Test emoční inteligence Dokážete komunikovat s druhými, umíte správně odhadnout, jak se cítí? Vládnete svým emocím nebo ony ovládají vás?

OSPAT

Test typů a poruch osobnosti Jaké je celkové zaměření vaší osobnosti? Nemáte některé vlastnosti příliš silně nebo naopak příliš slabě vyvinuté?

BITEPT

Test psychických poruch Dělá vám starosti vaše psychika? Chcete pomoci odhadnout, jak jste na tom s duševním zdravím?

FULJOB

Test profesní orientace Na jakou školu nebo práci se hodíte? S jakou profesí ladí vaše osobnost?

MEMREX

Test paměti Jak funguje vaše paměť? Jak dobří jste v zapamatování a vybavení?

COGIT

Experiment s poslušností

PhDr. Michaela Peterková, www.psyx.cz

Přibližně před 50 lety zrealizoval Stanley Milgram experiment zaměřený na výzkum krutosti a poslušnosti, čímž si mimo jiné zajistil místo ve většině učebnic psychologie. I přes některé připomínky zejména etického charakteru se tento experiment stal klasikou a je stále velmi inspirativní. Milgrama zajímalo, zda lidé dokáží "na povel" ublížit někomu jinému, koho vůbec neznají (na rozdíl od ubližování z nenávisti k někomu konkrétnímu). Co byste řekli - jsou krutost a agresivita výsadou nějak specificky disponovaných lidí, nebo jsou takových činů schopni i lidé "slušní", "normální" - pokud se jim poručí?

Myslíte si vy o sobě, že byste se mohli stát dozorcí v koncentračním táboře, mučit nevinné lidi, posílat je na smrt, případně tyto "rozsudky" vykonávat? Nebo jiná situace: Dokázali byste dávat silné a bolestivé elektrošoky druhému člověku, kterého neznáte, až do jeho bezvědomí? Že odpovědi naprosté většiny lidí budou negativní, není obtížné odhadnout. Stejnou představu o sobě měli zpočátku nejspíš i účastníci zmíněného pokusu.

Představte si následující situaci: V respektovaných novinách (žádný bulvární plátek) si přečtete inzerát, že slavná univerzita hledá dobrovolníky, kteří by byli ochotni zúčastnit se experimentu zaměřeného na výzkum učení. (Šlo o univerzitu v Yale, tedy pokud jde o renomé, přibližně americký ekvivalent naší Karlovy Univerzity.) Chcete jim pomoci a třeba také zjistit, jak takový psychologický experiment probíhá, a přihlásíte se. Podle dohody přijdete v určitý den a hodinu na onu univerzitu, kde vás v laboratoři přivítá doktor Milgram osobně. Vysvětlí vám, že se výzkumem učení zabývá velmi dlouho a právě se chce ubezpečit, že jeho nová technika zlepšující paměť při učení skutečně funguje tak dobře, jak se to doposud jeví. Za svoji ochotu přijít dostanete nějakých sto, sto padesát korun - ty jsou vaše, i kdybyste experiment nechtěl dokončit.

S vámi je tam ještě jeden dobrovolník - jeden z vás bude "učitelem" a druhý "žákem." Onen učitel přečte žákovi několik dvojic slov (třeba ježek - tužka); žák si je má zapamatovat a později, když učitel řekne jedno z těch slov (ježek), má žák doplnit příslušné druhé slovo (tužka). To je prosté. Samozřejmě se vyskytnou nějaké chyby a tato technika je založena na předpokladu, že chyb bude méně, budou-li trestány. Trestem v tomto případě je udílení elektrických šoků. Jakmile se žák splete, učitel mu prostřednictvím generátoru "pošle" šok. Experimentátor vám předvede, jak vypadá šok o síle 45 V - je nepříjemný a trochu bolestivý. Na přístroji je 30 tlačítek - stisknutí prvního z nich znamená udělení šoku o síle 15 V, postupně mají šoky stále vyšší hodnotu - až 450 V. Kromě číselných hodnot pod tlačítka jsou na panelu ještě nápisy typu "slabý šok", "nebezpečí: silný šok" až po "XXX" na konci u vysokých hodnot (Cumminsová, 1998). Když žák udělá první chybu, učitel stiskne tlačítko s nejnižší hodnotou šoku, při druhé chybě stiskne druhé a tak dále - síla šoku roste s každou další chybou. Doktor vás ale ujistí, že nemusíte mít obavy, že chyb se dělá velmi málo a hodnoty šoků tak zůstávají v rozumných mezích. Navíc musíte sílu šoku předem nahlas oznámit

Test mentálního výkonu

výkonu

Myslí vám to pružně, rychle a bezchybně? Neselháváte v pozornosti? Necháte se snadno rozhodit?

Online testy na

www.psychotesty.psyx.cz

Psychologické testování pro firmy a personalisty

* zjistíte schopnosti a vlastnosti svých zaměstnanců a uchazečů o práci

* profesionální testy za minimální ceny

* online a s výsledky ihned

www.profi.psychnet.cz

doktorovu pomocníkovi, který s vámi bude v místnosti. Na otázku, zda se stále chcete experimentu účastnit, odpovíte oba kladně.

Potom vy a ten druhý dobrovolník losujete, kdo bude hrát kterou úlohu, a na vás připadne role učitele. Všichni se odeberete do sousední místnosti, kde je žák upoután na křeslo. Pomáháte doktorovi přidělovat žákovi elektrody na zápěstí, která se předtím potřela speciální masťou, aby se případně nevyskytly popáleniny a puchýře. Pak odcházíte zpět do místnosti s generátorem proudu. Na žáka odtud nevidíte a mluvíte s ním prostřednictvím telefonu. Experiment může začít - čtete vždy jedno slovo z dvojice a žák má doplnit druhé. V případě chyby stisknete tlačítko na přístroji a žák dostane elektrický šok.

Oproti původnímu předpokladu dělá žák poměrně dost chyb - správná je jen asi každá čtvrtá odpověď - a síla šoku rychle roste. Když se jeho hodnota pohybuje kolem 120 V, žák křičí, že to bolí. Zeptáte se experimentátora, zda máte pokračovat - ten řekne, že ano. Při síle šoku 150 V se žák domáhá ukončení pokusu, při 180 V je už pro něj bolest nesnesitelná. Experimentátor vás při znejistění opakovaně žádá, abyste pokračoval a při chybách napětí dále zvyšoval. Slyšíte od něj výzvy jako - "Pokračujte, prosím. - Pokus vyžaduje, abyste pokračoval. - Nemáte jinou volbu, musíte pokračovat" (Fromm, 1997). 300 V - žák buší na stěnu své místnosti, což učitel dobře slyší. Také křičí, že už nebude odpovídat. To se již blížíte k hodnotám, které jsou na panelu označeny nápisem "XXX."

Elektrický šok má hodnotu 330 V a z místnosti, kde je žák, se již nic nezývá. Je tam naprosté ticho. Znervózníte; experimentátor vás ale ujišťuje, že ačkoli šoky jsou bolestivé, žákovi nehrozí žádné trvalé poškození organismu. Pokračujete tedy dál, až má šok sílu 450 V. Tím to končí, protože vyšší hodnota už na generátoru není. Je vám všelijak a jste rádi, že to máte za sebou.

S experimentátorem pak jdete do místnosti, kde je žák. K vašemu překvapení se usmívá a vypadá spokojeně. Dozvídáte se, vás oklamali - výzkum se netýkal paměti, nýbrž poslušnosti vůči autoritě (v tomto případě byl autoritou ten k šokům povzbuzující experimentátor). Losování bylo zmanipulované - na obou kartičkách bylo "učitel"; onen "žák" byl asistent výzkumníků a žádné šoky od vás nedostával. Jeho odpovědi, křik a nářky jste poslouchali z magnetofonového záznamu.

Pak s vámi oba pohovoří o smyslu toho výzkumu, vyplníte dotazník. Spojí se s vámi ještě po několika týdnech, aby se zeptali, zda ve vás studie nezanechala nějaké negativní pocity. Odpovíte, že naopak - jste rádi, že jste se experimentu zúčastnili.

Toto vše, od začátku do konce, by se vás týkalo tehdy, pokud byste patřili mezi většinu pokusných osob. 95% z nich totiž dávalo šoky až do síly 300 V (to žák začal bušit do stěny); 65% došlo až ke 450 V. 80% účastníků ("učitelů") následně uvedlo, že jsou za svou účast v experimentu rádi.

Kde se vzalo tak vysoké číslo lidí, kteří vyčerpali celou škálu šoků? Stanley Milgram došel k závěru, že tito účastníci se necítili být zodpovědní za to, co dělali - svou odpovědnost přenesli na experimentátora, který je v udílení šoků povzbuzoval; komentovali svou poslušnost tak, že jim doktor řekl, ať pokračují, že to žákovi neublíží; že jen dělali, co nařídil (v této souvislosti lze doporučit ke shlédnutí vynikající dvoudílný film Norimberský proces). Záleželo také na tom, kdo příkazy udílel - pokud to byl jakoby

Inteligentní test osobnosti IES

* hodnotí 14 klíčových lidských vlastností

www.psychnet.cz

Kurzy základů psychologie přes internet

* z každého se může stát dobrý psycholog-amatér

* kurzy pro každého, kdo se o psychologii "jen" zajímá a pro uchazeče o studium psychologie

jiný dobrovolník (ve skutečnosti Milgramův spolupracovník), šla poslušnost dolů. Právě tak tomu bylo i tehdy, když pokyny udílel samotný žák a když učitele úkolovali dva experimentátoři, kteří se spolu dohadovali a každý pak říkal něco jiného. Procento poslušných rovněž kleslo, když byl žák s učitelem v jedné místnosti.

Zda jsou výsledky této studie šokující a ne právě optimistické, nebo zda nevypovídají o chování lidí v reálném životě skoro nic, to je otevřená otázka. Jako u všech pokusů, existuje i zde problém ekologické validity - tedy do jaké míry lze užít výsledků takového laboratorního experimentu k odhadu chování lidí v běžném životě. Erich Fromm (1997) například argumentuje, že v situaci psychologického experimentu se lidé chovají jinak - spíše než jako realitu ho berou jako hru (a ve hře nebo v představách lze druhému klidně i ublížit, protože vše je "jenom jako"). Nicméně náš každodenní život a celá řada situací výsledkům tohoto pokusu občas dávají za pravdu - authority (rodiče, nadřízené, učitele, veřejné činitele) máme místy tendenci poslechnout, ačkoliv se to přiči našemu vnitřnímu přesvědčení a jsme pak připraveni "hodit" případné negativní důsledky na ně. Na druhou stranu, bez určitého respektu a občasněmu podřízení se autoritám by nikdy nemohla vzniknout a fungovat žádná lidská společnost. Míra poslušnosti je otázkou přiměřenosti a každý si ji musí zodpovědět sám.

Psychologie na internetu:

www.psyx.cz > testy, poradna, hypnóza

www.psychotesty.psyx.cz > online psychologické testy

www.psychoweb.cz > články z psychologie, výtahy z knih

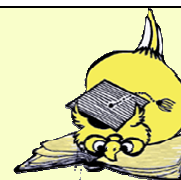
www.psychonet.cz > inteligentní test osobnosti

www.profi.psychonet.cz > psychologické testy pro firmy a personalistiku

www.velka.zlutasova.cz > online programy proti depresi a úzkosti

www.chytra.zlutasova.cz > kurzy základů psychologie přes internet

www.relaxace.psychoweb.cz > relaxace v mp3 ke stažení

www.chytra.zlutasova.cz

Online programy proti úzkosti a depresi

* zbavte se svých potíží z pohodlí svého domova

* zcela anonymní

* potřebujete jen zájem a internet

www.velka.zlutasova.cz

Stáhněte si relaxaci v mp3

* relaxační metody pomáhají proti úzkosti, stresu, při potížích se spánkem a jiných problémech

www.relaxace.psychoweb.cz

Inteligentní test osobnosti IES

* hodnotí 14 klíčových lidských vlastností

www.psychonet.cz